

NATURA 2000

STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

DLA OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY (OSO)
DLA OBSZARÓW SPEŁNIAJĄCYCH KRYTERIA OBSZARÓW O ZNACZENIU
WSPÓLNOTOWYM (OZW)

I
DLA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY (SOO)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. TYP **1.2. KOD OBSZARU** **1.3. DATA OPRACOWANIA** **1.4. DATA AKTUALIZACJI**
K PLH020060 2006-01 2008-02

1.5. POWIĄZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000

PLH020061
PLB020006

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA ZBIERAJĄCA INFORMACJE:

M. Smoczyk, Instytut Biologii Roślin, Uniwersytet Wrocławski, ul. Kanonia 6/8, 50-328 Wrocław

1.7. NAZWA OBSZARU:

Góry Orlickie

1.8. WSKAZANIE I ZAKLASYFIKOWANIE OBSZARU:

DATA ZAPROPONOWANIA JAKO OZW

2007-03

DATA ZATWIERDZENIA JAKO OZW

2008-12

DATA ZAKLASYFIKOWANIA JAKO OSO

DATA ZATWIERDZENIA JAKO SOO

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. POŁOŻENIE CENTRALNEGO PUNKTU OBSZARU

DŁUGOŚĆ GEOGRAFICZNA

E 16 21 2

SZEROKOŚĆ GEOGRAFICZNA

N 50 23 18

2.2. POWIERZCHNIA (ha):

2 798,1

2.3. DŁUGOŚĆ OBSZARU (km):

2.4. WYSOKOŚĆ (m n.p.m.):

MINIMALNA

490

MAKSYMALNA

1084

ŚREDNIA

780

2.5. REGION ADMINISTRACYJNY (NUTS)

Kod	Nazwa regionu	%
PL517	Wałbrzyski	100

2.6. REGION BIOGEOGRAFICZNY

Nazwa regionu biogeograficznego
Kontynentalny

3. INFORMACJA PRZYRODNICZA

3.1. Typy SIEDLISK znajdujące się na terenie obszaru Natura 2000 oraz ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk

3.1.a. Typy SIEDLISK wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Kod	Nazwa siedliska	% pokrycia	Stopień Reprezen.	Względna powierzc	Stan zachow.	Ocena ogólna
6230	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie)	2,55	A	C	A	B
6430	Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)	0,50	B	C	B	C
6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)	1,03	A	C	B	C
6520	Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (Polygonum-Trisetion)	3,56	A	C	A	A
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea)	0,53	D			
7220	Źródlika wapienne ze zbiorowiskami Cratoneurion commutati	0,01	D			
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	0,07	B	C	B	B
8210	Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami Potentilletalia caulescentis	0,06	A	C	A	A
8220	Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z Androsacion vandellii	0,03	B	C	C	C
8310	Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania		C	C	B	C
9110	Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion)	4,59	A	C	B	C
9130	Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion)	2,90	A	C	B	B
9180	Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani)	1,35	A	C	A	A
91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion)	2,30	A	C	B	C
9410	Górskie bory świerkowe (Piceion abietis część - zbiorowiska górskie)	0,43	B	C	B	B

3.2. GATUNKI, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

3.2.a. PTAKI wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie

3.2.b. Regularnie występujące Ptaki Migrujące nie wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie

3.2.c. SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	1-5i				D			
1323	<i>Myotis bechsteinii</i>	1-10i				D			
1324	<i>Myotis myotis</i>	10-100i				C	B	C	C

3.2.d. PŁAZY i GADY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie

3.2.e. RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1163	<i>Cottus gobio</i>	R				C	B	C	C

3.2.f. BEZKRĘGOWCE wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	OSIADŁA	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Rozrodcza	MIGRUJĄCA Zimująca	Przelotna	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie
1059	<i>Maculinea teleius</i>	6 loc.				C	B	C	B
1061	<i>Maculinea nausithous</i>	R				C	B	C	B

3.2.g. ROŚLINY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

KOD	NAZWA	Populacja	POPULACJA			OCENA ZNACZENIA OBSZARU			
			Populacja	Populacja	Populacja	Populacja	Stan zach.	Izolacja	Ogólnie

4094 *Gentianella bohemica*

50 i

A B B A

3.3. Inne ważne gatunki zwierząt i roślin

PTAKI

Populacja Motywacja

SSAKI

Populacja Motywacja

PŁAZY

Populacja Motywacja

GADY

Populacja Motywacja

RYBY

Populacja Motywacja

BEZKRĘGOWCE

Populacja Motywacja

ROŚLINY

Populacja Motywacja

4. OPIS OBSZARU

4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Klasy siedlisk	% pokrycia
Inne tereny (miasta, wsie, drogi, śmietniska, kopalnie, tereny przemysłowe)	1 %
Lasy iglaste	34 %
Lasy liściaste	5 %
Lasy mieszane	24 %
Siedliska leśne (ogólnie)	1 %
Siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie)	6 %
Siedliska rolnicze (ogólnie)	29 %
Suma pokrycia siedlisk 100 %	

OPIS OBSZARU

Góry Orlickie są blokiem zbudowanym z prekambryjskich skał metamorficznych (głównie łupki łuszczkowe i gnejsy). Większość tego południkowo wyciągniętego pasma znajduje się na terenie Republiki Czeskiej i tylko niewielki fragment głównego grzbietu leży w granicach Polski (około 5% powierzchni całego pasma). Są to głównie zbocza o ekspozycji E i NE co nadaje specyficzny surowy topoklimat (średnia roczna temperatura w Zieleńcu 4,4 °C) i warunkuje wysokie sumy opadów (1321 mm rocznie w Zieleńcu) oraz bardzo krótki sezon wegetacyjny - poniżej 28 tygodni. Północno-zachodnia część terenu należy do zlewiska Morza Północnego (zlewnia Bystrej).

Z uwagi na wystąpienia soczew wapiennych skał krystalicznych występują tu zjawiska krasowe: ponory i wywierzyska (w dolinach Białego i Wapiennego Potoku), w tym jaskinie (Złota Sztolnia).

Wschodnią granicę obszaru stanowi szczególnie cenna przyrodniczo głęboko wcięta i zalesiona dolina górnej Bystrzycy Dusznickiej, miejscami o charakterze przełomowym (Smocze Gardło powyżej Dusznik Zdroju) z dużym nagromadzeniem cennych stanowisk flory zarodnikowej i naczyniowej oraz siedliskami priorytetowymi.

Szata roślinna tych gór należy do piętra regla dolnego (za wyjątkiem najwyższych partii Orlicy i Zielonego Garbu, które przechodzą do piętra regla górnego), lecz została silnie przekształcona przez człowieka i obecnie jest to głównie las świerkowy wprowadzony w miejsce wyciętych lasów bukowo-jodłowych. Wyjątkowo dobrze zachowały się dolnoreglowe zbiorowiska żyznych i ziołoroślowych lasów bukowych w zwartym kompleksie na E stokach opadających do doliny Bystrzycy Dusznickiej między Dusznikami a Zieleńcem. Jest to najlepiej zachowany zwarty kompleks żyznych lasów liściastych w Sudetach Środkowych. Lokalnie można spotkać naturalne jaworzyny miesięcznicowe, podgórskie łągi jesionowe. Występują tu również zbiorowiska łąk wilgotnych i świeżych łąk górskich o dużym stopniu naturalności. W obszarach źródłiskowych potoków występują torfowiska niskie. Skład gatunkowy flory ma charakter przejściowy między Sudetami Zachodnimi i Wschodnimi.

4. OPIS OBSZARU

4.2. WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności. Rodzaj podłoża geologicznego (zwłaszcza wystąpienia skał wapiennych) sprzyja występowaniu cennej mozaiki siedlisk leśnych, naskalnych i łąkowych. Na uwagę zasługują bardzo dobrze zachowane siedliska żyznych lasów bukowych i ziołoroślowych jaworzyn górskich (największe obszarowo wystąpienia w Sudetach) w zwartym naturalnym kompleksie oraz związane z nimi siedliska wapiennych ścian skalnych.

Łącznie stwierdzono 14 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (w tym 4 priorytetowe), pokrywających około 16 % powierzchni. Unikalna flora z kilkudziesięcioma zagrożonymi gatunkami. Stwierdzono 2 gatunki ujęte w II załączniku Dyrektywy Siedliskowej oraz 2 gatunki ptaków ujęte w I załączniku Dyrektywy Ptasiej.

Gatunki wymienione w pkt. 3.3. z motywacją D to gatunki prawnie chronione w Polsce lub znajdujące się na regionalnej Czerwonej Liście.

Unikatem jest największe w Polsce stanowisko *Gentianella bohemica*: Zieleniec, w starym łomie ok. 0,75 km na SE od kościoła we wsi, 880 m n.p.m. Stanowisko to koresponduje z podawanymi w literaturze czeskiej kilkoma stanowiskami z rejonu Olešenky (czeska część pasma, odległość ok. 10 km). Siedlisko: strome zbocze z intensywnym procesem erozji i niewielkim pokryciem roślinnością. W towarzystwie m. in. *Gentianella ciliata*.

Liczebność populacji: w 2006 roku około 250 osobników, w 2007 - 50 os. Zagrożenia: ekspansja *Calamagrostis epigeios*

4.3. ZAGROŻENIA

Nadmierny i niekontrolowany rozwój infrastruktury narciarskiej w rejonie Zieleńca może zagrażać cennym siedliskom nieleśnym (6230, 7230, 6250, 6430) i populacjom rzadkich gatunków roślin naczyniowych tam zlokalizowanych (m. in. *Arnica montana*, *Lycopodium clavatum*, *Pinguicula vulgaris*, *Carex davalliana*, *Dactylorhiza fuchsii*). Część obszarów siedlisk torfowisk węglanowych już została zniszczona w związku z rozbudową infrastruktury narciarskiej.

Zagrożeniem dla siedlisk leśnych może być niewłaściwa gospodarka leśna (głównie intensyfikacja). W umiarkowanym stopniu zagrożenie stanowi inwazja obcych gatunków synantropijnych (*Impatiens* spp., *Reynoutria* spp.).

4.4. STATUS OCHRONNY

4.5. STRUKTURA WŁASNOŚCI

Własność Skarbu państwa (częściowo w zarządzie Nadleśnictwa Zdroje), niewielkie fragmenty prywatne (głównie tereny narciarskie w otoczeniu Zieleńca).

4.6. DOKUMENTACJA - ŹRÓDŁA DANYCH

IOP PAN red. 2006-2007 Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 msc, GIOŚ, Warszawa

IOP PAN red. 2007 Raport dla Komisji Europejskiej z wdrażania Dyrektywy Siedliskowej w zakresie dotyczącym monitoringu msc., GIOŚ, Warszawa

Jakubská A. 2004 Kruszczyk ostroplatkowy *Epipactis leptochila* (Godf.) Godf. nowy gatunek dla flory Dolnego Śląska. *Przyroda Sudetów* 7 9-14

Jakubská A. 2005 Rare autogamous *Epipactis* species (Orchidaceae, Neottieae) in Polish part of Orlickie Mts. (Central Sudety Mts.). *Čas. Slez. Muz. Opava (A)* 54 11-14

Kaplan Z. 1990 Botanická zpráva z putování polskou částí Orlických hor. *Orchis* 9(2) 1-4

Procházka F. 1977 Květena. [in:] Z. Roček (ed.). *Příroda Orlických hor a Podorlicka*. Státní zemědělské nakladatelství, Praha. 337-402

Smoczyk M. 2004 Rzadkie i zagrożone gatunki roślin naczyniowych Gór Bystrzyckich i Orlickich (Sudety Środkowe). *Przyr. Sudetów* 19-28 7

Smoczyk M. 2005 Rzadkie i zagrożone gatunki roślin naczyniowych Gór Bystrzyckich i Orlickich (Sudety Środkowe) – cz. 2. *Przyr. Sudetów* 16-34 8

Smoczyk M., Jakubská A. 2004 Rozmieszczenie storczykowatych Orchidaceae w polskiej części Gór Orlickich i Pogórza

Orlickiego. Przyr. Sudetów 41-54 7

Staniaszek M. 2004 Materiały do flory mchów Gór Orlickich (Sudety Środkowe). Ann. Silesiae 33 61

Świerkosz K. 2003 Godny ochrony fragment buczyny ziołoroślowej *Aceri-Fagetum* J. Bartsch & M. Bartsch 1940 w Zieleńcu (Góry Bystrzyckie, Sudety Środkowe). Przyr. Sudetów Zach. 6 67-72

5. STATUS OCHRONNY OBSZARU ORAZ POWIĄZANIA Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES

5.1. DESYGNOWANE FORMY OCHRONY NA POZIOMIE KRAJOWYM I REGIONALNYM:

KOD % POKRYCIA

PL04%

5.2. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z INNYMI TERENAMI:

desygnowanymi na poziomie krajowym lub regionalnym

KOD FORMY OCHRONY	NAZWA OBSZARU	TYP RELACJI	% POKRYCIA
PL04	<i>Gór Bystrzyckich i Orlickich</i>		

desygnowanymi na poziomie międzynarodowym

NAZWA STATUSU OCHRONY	NAZWA OBSZARU	TYP RELACJI	% POKRYCIA
-----------------------	---------------	-------------	------------

5.3. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES:

KOD CORINE	TYP RELACJI	% POKRYCIA
------------	-------------	------------

6. DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA NA TERENIE OBSZARU I W JEGO OTOCZENIU I INNE CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA TEN OBSZAR

6.1. GŁÓWNE CZYNNIKI I RODZAJE DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA ORAZ PROCENT POWIERZCHNI OBSZARU IM PODLEGAJĄCY

Wpływy i działalność na terenie obszaru:

kod	nazwa	intensywność	% obszaru	wpływ
100	Uprawa	C	1	0
102	Koszenie / ścinanie	C	5	+
141	Zarzucenie pasterstwa	C	20	-
160	Gospodarka leśna - ogólnie	B	60	0
161	Zalesianie	C		-
164	Wycinka lasu	B	5	-
166	Usuwanie martwych i umierających drzew	C	60	-
230	Polowanie	C	90	0
301	Kamieniołomy	C	1	-
403	Zabudowa rozproszona	B		-
501	Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	C	1	-
502	Drogi, autostrady	C	1	-
602	Kompleksy narciarskie	B	2	-
622	Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	C	5	-
702	Zanieczyszczenie powietrza	C	100	-
810	Odwadnianie	C	1	-
954	Inwazja gatunku	C	2	-

Wpływy i działalność wokół obszaru:

kod	nazwa	intensywność	% obszaru	wpływ
400	Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	B		-
702	Zanieczyszczenie powietrza	C		-

6.2. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

SPRAWUJĄCY NADZÓR (INSTYTUCJA LUB OSOBA):

ZARZĄDZANIE OBSZAREM I PLANY:

7. MAPY OBSZARU

Mapy fizyczne obszaru

Numer mapy	Skala	Projekcja	Opis
M-33-57-D	1: 50000	PUWG 1992	Yes
M-33-69-B	1: 50000	PUWG 1992	Yes

Zdjęcia lotnicze obszaru

Numer	Obszar	Temat	Data
-------	--------	-------	------

8. ZDJĘCIA OBSZARU

Numer	Obszar	Temat	Autor	Data
-------	--------	-------	-------	------

4. OPIS OBSZARU

4.7. HISTORIA

2008-05-12 HB Usunięto omyłkowo zidentyfikowane siedlisko 9140, które występuje tylko w regionie biogeograficznym alpejskim